

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning om
källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och
svenska i grundskolan vid Myrsjöskolan
i Nacka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och svenska i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt till digitala och andra källor. Detta omfattar både *vad* undervisningen om källkritiskt förhållningssätt innehåller och *hur* undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att utveckla sina förmågor.

I granskningen omfattar begreppet källkritiskt förhållningssätt både undervisning om *informationssökning och källkritik*. Granskningen omfattar källkritiskt förhållningssätt både till *digitala och andra källor* men med särskild uppmärksamhet på hur undervisningen möter utmaningar kopplade till digitala källor. Granskningen omfattar ämnena *samhällskunskap* och *svenska* i grundskolans årskurs 9.

De övergripande frågeställningarna är:

Samhällskunskap

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet samhällskunskap eleverna förutsättning att utveckla sin förmåga att söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Svenska

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet svenska eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Myrsjöskolan är en kommunal grundskola i Nacka kommun med elever från förskoleklass till årskurs 9. Skolan har vid granskningstillfället ca 1210 elever varav 210 går i årskurs 9. Skolan leds av en rektor.

Skolinspektionen besökte Myrsjöskolan torsdagen den 26 april 2018. Besöket genomfördes av Olivia Öberg och Ulrika Sutorius. Intervjuer med elever, lärare i samhällskunskap och svenska, rektor och arbetslagsledare har genomförts. Arbetslagsledaren deltog i intervjun, för att kunna bistå med kunskap om skolan, eftersom rektorn varit på skolan i endast ett par månader.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området.

Skolinspektionens bedömning

Samhällskunskap

Undervisningens innehåll

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap omfattar olika medier, deras uppbyggnad och de olika roller som medier har i samhället. Av granskningen framgår att lärarna som introduktion för eleverna i årskurs 7 undervisar om olika slags medier. De arbetar då exempelvis med medier som böcker, internet och tidningar, och använder källor som bilder och personer. Lärarna återkommer och utvecklar undervisningen om media i senare årskurser när de arbetar med pressfrihet och vilken roll medier spelar i en demokrati, samt med villkoren för pressfrihet världen över. Lärarna har i undervisningen också tagit upp olika tidningars roller i samhället. Då arbetar de med två dagstidningar och två kvällstidningar.

Undervisningen i samhällskunskap omfattar arbete med texters trovärdighet, mest i etablerad media, men även i social media. Inom ramen för arbetsområdet *Lag och rätt* har undervisningen bland annat handlat om sociala medier och vad som är lagligt och olagligt på internet.

Undervisningen innehåller nyhetsvärdering. Genom ett samarbete med Blankspot och Martin Schibbye, har eleverna fått kunskap om pressfrihet och nyhetsvärdering. Detta arbete skedde i samarbete mellan lärarna i samhällskunskap och svenska. Lärarna undervisade om medias roll som granskare av makten. Medias maktgranskande roll kom vidare in när eleverna studerade amerikansk politik och det amerikanska valet. Då diskuterade och arbetade eleverna mycket med medias roll, vad som rapporteras i media i Sverige och vad som kan styra detta. I arbetet med nyhetsvärdering har undervisningen exempelvis också behandlat varför nyheterna i Sverige mer tar upp politik i USA såsom att tala om USA:s president Trump, än exempelvis politik i Norge.

Det framkommer i granskningen att undervisningen innehåller både möjligheter och risker som är förknippade med internet och digital kommunikation. Till exempel handlar undervisningen om det positiva med all den kunskap som finns tillgänglig via internet, om hur snabbt det går att få information och att kommunikation mellan människor går snabbt och smidigt. Lärarna tar som exempel att de i undervisningen pratar om hur världshandeln underlättas genom exempelvis snabb kommunikation. När det gäller risker har undervisningen bland annat handlat om falska nyheter, fenomenet filterbubblor, näthat och nätmobbning. Undervisningen tar också upp hur kvinnor och män framställs i media, hur flödet påverkas av reklam samt granskning av bilder.

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap inkluderar ett brett arbetsmaterial och är varierad. Lärarna använder i sin undervisning såväl olika slags tidningar och böcker, som webbsidor och sociala medier. Lärarna använder också olika arbetsmetoder såsom diskussioner, föreläsningar och textskrivande. Inom ramen för ett kommunspel skapade eleverna bland annat en tidning med rollen som opinionsbildare.

Myrsjöskolan har haft några temadagar om media. Under en vecka i årskurs 9 arbetade eleverna med hur olika media påverkar samhället och exempelvis vad som påverkar flöden i sociala media.

Granskningen visar att elever får möjlighet till samtal och reflektion under lektionerna. Lärarna har i undervisningen tagit upp artiklar som fått stor spridning och som sedan visat sig vara falska. Eleverna har då läst nyheten och diskuterat tillsammans. Ett sådant exempel som eleverna diskuterade med läraren, var den falska nyheten om "mördarclowner". I arbetet med nyhetsvärdering, som skedde i samarbete med Blankspot, diskuterade eleverna mycket om att granska makten. Detta kopplades senare också till en stor terrorattack i Somalia som det inte rapporterades om i svensk media, och eleverna diskuterade anledningen till detta. Här fick eleverna öva sig i källkritiskt tänkande, och läraren utformade också undervisningen efter en elevs initiativ att ta upp terrorattacken. Lärarna framhåller särskilt att de låter eleverna öva på att nyansera sina resonemang och se olika perspektiv och att de ser att eleverna blir allt bättre på detta. Genom att låta eleverna reflektera kring frågor om påverkan och risker lär sig, enligt lärarna, eleverna att förhålla sig källkritiska.

Granskningen visar också att eleverna får andra möjligheter att träna på och utveckla ett källkritiskt förhållningssätt. När de arbetar med nyhetsvärdering, ger lärarna eleverna ofta tillförlitliga källor, men de arbetar också med att värdera olika källor. Då har eleverna fått jämföra sina egna källor med de källor som läraren föreslagit. Exempelvis har eleverna jämfört och bedömt tillförlitligheten i *Mimers brunn* och *Landguiden*.

Lärarna säger att de använder ett "genusperspektiv" i undervisningen. De uppger att de i första hand utgår från flickornas perspektiv när de pratar om nätmobbing, eftersom de menar att flickor är särskilt utsatta i de sammanhangen. Lärarna framhåller vikten av att flickorna förstår vilka rättigheter de har, också i digitala sammanhang. I samband med #metoo, under hösten 2017 genomförde lärarna en halv temadag. Denna dag hade delvis ett jämställdhetsperspektiv. Då samtalade de om vad som föranledde #metoo och eleverna fick sedan själva hitta på en *hashtag*(#) som de skulle försöka sprida. Exempel blev "#lika hög lön för kvinnliga fotbollsspelare som manliga" och "#mot läktarvåld".

Lärarna framhåller att det centrala innehållet är styrande och att eleverna därför är mest delaktiga i att bestämma redovisningsformer, såsom genom bild eller teater.

Eleverna väljer också ofta vilka källor de vill arbeta med och diskussionsämnen. Ett exempel är ovanstående diskussion om terrorattacken i Somalia, som initierades av en elev.

Svenska

Undervisningens innehåll

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska omfattar informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer. I årskurs 7 går elever och lärare till biblioteket för undervisning om att söka på bibliotek. Det framkommer att eleverna lär sig detta, men att de sedan själva främst söker information digitalt. Eftersom skolan prenumererar på *NE (Nationalencyklopedin)*, använder eleverna denna källa mycket, men de söker också information i läromedel, olika nyhetsmedier och andra medier. Vidare framkommer det att eleverna arbetar med intervjuer, radio och andra massmedier. Bland annat producerar de ett sommarprat för radio. Lärarna i svenska undervisar även om hur tidningar är uppbyggda och hur de skiljer sig från varandra. Som visats under avsnittet om samhällskunskap, framkommer det i granskningen att lärarna tar upp tidningars uppbyggnad främst i ämnet svenska.

Det framkommer att eleverna får "mediakunskap" som löper från årskurs 7 till årskurs 9, som innehåller tidningskunskap, radiokunskap och filmkunskap. Det handlar bland annat om att lära sig att media inte bara är konsumtion.

Granskningen visar vidare att undervisningen omfattar citering och källhänvisning. Eleverna arbetar med detta både i analoga och digitala källor och det framkommer också att det sker en tydlig progression i elevernas kunskaper.

Det framkommer i granskningen att eleverna får möjlighet att sovra i en stor informationsmängd och pröva källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt. Bland annat omfattar undervisningen arbete med rubriker, underrubriker, skumläsning och ingresser. Lärarna arbetar också med att eleverna lär sig granska och värdera olika källors relevans, tillförlitlighet och trovärdighet. Eleverna använder ofta flera källor för att just fastställa trovärdigheten och ibland söker de istället djupt i en källa. Det framkommer att lärarna också försöker undervisa om att allt inte är relativt, utan att det finns fakta och sanningar. I undervisningen ingår också hur personliga data påverkar sökningar, filterbubblor, manipulerade bilder och "fejkade inlägg på sociala medier".

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i undervisningen använder sig av olika källor, bland annat tidningar, radiodokumentärer, podcasts och film. Vidare berättar lärarna att de har klass-chattar, vilket gör att de medverkar i sociala medier i vardagen också. Lärarna och eleverna använder också exempelvis Viralgranskaren och har samarbetat med Blank spot. Eleverna har även använt intervjuer som källa. Ett exempel på detta är ett projekt om elevernas hembygd. I det genomförde eleverna intervjuer och gjorde en stadsvandring. Eleverna har också producerat egna sommarprat för radio och som förberedelse lyssnade de på olika sommarprat på radio.

Vidare inkluderar undervisningen varierade och elevaktiva arbetsmetoder. Flera exempel ges i granskningen. Bland annat har eleverna haft ämnesövergripande undervisning i NO och svenska, i ett arbete som omfattade genetik, biologi och källkritik. Eleverna fick ett dilemma som de skulle resonera och argumentera kring i ett skriftligt rapportarbete. De skulle söka information i specifika källor, värdera dessa och sälla information. För att visa på trovärdighet, refererade och källhänvisade eleverna i sina rapporter. Det framkommer att både lärare och elever tycker att detta arbetssätt ledde till större förståelse för både genetik och källkritiskt förhållningssätt.

Lärare beskriver att de brukar låta eleverna träna på källkritiskt förhållningssätt, genom att först fråga eleverna vad de kan om ett område och utifrån deras svar ge uppgifter som passar. För att sedan utveckla lärandet, producerar de media, exempelvis radio, tillsammans. Eleverna framhåller också att de lär sig vad som är en trovärdig källa genom lektioner som innehåller olika metoder och material, dels lärarens föreläsningar och uppgifter. Eleverna säger att en textuppgift kan handla om att ta reda på vem som är skribenten och vilken agenda denne har, vad texten vill, när den är skriven och vilka källhänvisningar som finns. Därefter bedömer de om det är trovärdiga källor.

Det framkommer att lärarna är överens om att eleverna har utvecklat sina kunskaper om media och sitt källkritiska förhållningssätt, genom att de nu kan reflektera i större utsträckning och förstå sammanhang. Lärarna märker detta också genom elevernas konkreta kunskaper, exempelvis att de i årskurs 9 vet och förstår att allt inte är sant, vilket de inte tidigare gjorde. Det handlar enligt lärarna om att eleverna växer med sina uppgifter, från att i årskurs 7 vara mer "lekfullt" inställda till uppgifterna, kan eleverna ta ställning i årskurs 9. Detta är en del av den totala progressionen, som de ser genom att fånga in läsförståelsen, allmänbildning, omvärldskunskap, självkännedom och vad eleverna tycker och tänker. Det framkommer vidare att en grundläggande utgångspunkt i ämnet svenska, enligt lärarna, är att eleverna förstår hur språket påverkar andra och att det därför är avgörande att vara både källkritisk och noga med hur man själv uttrycker sig. Även eleverna framhåller progressionen i ämnet, när de hävdar att i och med att lärarna samarbetar med andra lärare i andra ämnen, blir det inte repetition. Eleverna är delaktiga i undervisningen genom att de tillsammans producerar media och också lär sig reflektera och argumentera över dilemman och frågeställningar.

Lärarnas kompetens och kompetensutveckling

Skolinspektionen bedömer att det på skolan finns förutsättningar för lärarna att få kompetensutveckling för att undervisa om källkritiskt förhållningssätt. Lärarna i samhällskunskap har fått kompetensutveckling om algoritmer som de har användning för i sin undervisning, bland annat om hur flödet i sociala medier fungerar. Lärarna i samhällskunskap anser sig just nu inte behöva kompetensutveckling om källkritiskt förhållningssätt, men pekar på vikten av att de håller sig "ajour" med utvecklingen.

Tidigare har skolan infört lärspridare i varje arbetslag, som har i uppdrag att hålla IT-caféer varje vecka som fortbildning för lärarna.

Det framkommer vidare att lärarna i svenska anser sig ha kunskap om att bedriva undervisning om källkritiskt förhållningssätt, men menar samtidigt att de skulle kunna behöva utbildning om "det nya medielandskapet" och om hur unga tolkar bilder. Samtidigt framkommer det att rektorn planerar utbildning för skolans lärare om algoritmer och filterbubblor.

Förutsättningar för samverkan och erfarenhetsutbyte

Skolinspektionen bedömer att det på Myrsjöskolan finns förutsättningar för samverkan och erfarenhetsutbyte. Det framkommer bland annat att det sker en del ämnesövergripande undervisning men också samplanering och sambedomning mellan lärare. Lärarna har både ämnes- och arbetslagskonferenser då pedagogiska punkter diskuteras, och de samarbetar i sina arbetslagsrum. Ibland handlar dessa samarbeten och diskussioner om källkritik. Ett exempel som lärarna i svenska tar upp, är användningen av begrepp som tendens och äkthet i ämnet historia, som gjorde att lärarna i svenska också började använda det i sin undervisning.

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att det granskade området fungerar väl. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Agneta Kenneberg

Beslutsfattare
Signerat av: Agneta Kenneberg

X Ulrika Sutorius

Föredragande
Signerat av: Ulrika Sutorius

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-om-kallkritik/>

Bilaga 1 Författningsstöd för kvalitetsgranskningsprojekt Undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhälls- kunskap och svenska i grundskolan

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 9 §

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

2 kap. 9 §

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn och förskolechefen ska benämnas på detta sätt. Dessa benämningar ska förbehållas den som har en anställning som rektor eller förskolechef.

En ställföreträdare får utses för en rektor eller en förskolechef

2 kap. 34 §

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

10 kap. 2 §

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)**5 kap 2 §**

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2016. Denna läroplan, tredje upplagan, tillämpas fram till dess att den fjärde upplagan träder i kraft den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019).

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

I detta avsnitt anges bland annat att;

”Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Enligt ett av de övergripande målen ska skolan ansvara för att varje elev

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden.

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

I detta avsnitt anges bland annat att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Ett av skolans mål är att varje elev

- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel och
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

*Centralt innehåll**Information och kommunikation*

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska*Syfte*

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

*Centralt innehåll**Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2017. (*obligatorisk fr.o.m. läsåret 2018/2019*)

Under läsåret 2017/2018 är det *möjligt* att följa den fjärde upplagan av läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (reviderad 2017). Från och med den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019) är det däremot *obligatoriskt* att följa den fjärde upplagan av läroplanen. Avsnitt för att förtydliga skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens har lagts till i den fjärde upplagan (2017 års revidering). Exempelvis har i kursplanen för ämnet samhällskunskap, starkare betoning tillförts på att omfatta olika aspekter av digitala medier, till exempel hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering. I kursplanen för ämnet svenska har ett syfte för ämnet tillförts om att ge eleverna möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter.

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

"Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna

sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens...”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Samma innehåll i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

En punkt har lagts till under övergripande målen där det anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Ingen ny lydelse i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.
- Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information om samhället från olika källor. Genom

undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

Centralt innehåll

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska

Syfte

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. (Proposition 2009/10:165)

"(...) Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper." (s. 223)